

стратегії. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Філологія*. 2015. №72. С. 176–179.

7. Лемберський О. Ю. Лінгвістичні характеристики слоганів як невід’ємних компонентів у соціальних і комерційних рекламах. *Business*. 2021. Т. 2.15, № 36. С. 55–60.

**А. О. Кравчук**

*Житомирський державний університет*

*імені Івана Франка*

*Науковий керівник:*

*к. ф. н., доц. Гирич О. В.*

## **ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНОГО ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ**

**Постановка проблеми.** Станом на сьогодні інтенсивний розвиток науки й техніки, посилення економічних зв'язків, зміцнення міжнародних відносин через вторгнення російської федерації, а також інтеграція країн світу в цілому й України зокрема призводять до пожвавлення міжкультурної комунікації. Оскільки будь-який комунікативний акт має на меті задоволення особистих потреб обох учасників діалогу, ми можемо стверджувати, що найбільшої ваги в реаліях сьогодення набув саме політичний дискурс, адже майбутня взаємодія представників політичної верхівки суспільства є вирішальною в контексті подальшого розвитку будь-якої з держав.

У зв'язку з тим, що на плечі дипломатів лягає дуже велика відповідальність, підготовці їх промов повинна приділятися максимальна увага. Розуміючи, що досягти ефективної міжнародної комунікації без використання релевантних лексичних одиниць просто неможливо, команда мовознавців ретельно працює над кожним виступом свого лідера, обираючи найбільш оптимальні варіанти лексичного наповнення промов. З огляду на те, що будь-яка мова дуже динамічна, ми можемо стверджувати, що вимоги до лексики, яка використовується політичними діячами, постійно змінюються та набувають нових форм. Саме недостатня розробка питання лексичних особливостей англomовного політичного дискурсу зумовила актуальність даної роботи.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій** показав, що питання лексичного наповнення політичного дискурсу неодноразово ставало центральним об'єктом досліджень та наукових робіт. Зокрема, над аналізом заданої теми працювали такі науковці: Л. П. Нагорна, Н. Д. Борисенко, Т. І. Кадлубович, Л. Л. Славова, та інші. Кожен із вчених дещо розширив наші уявлення стосовно лексичного аспекту політичних промов, однак нами було

проведено власне дослідження, що стало своєрідним продовженням роботи, розпочатої вченими.

**Мета** цієї статті полягає у виявленні основних особливостей лексичного наповнення англомовного політичного дискурсу.

**Об'єктом** дослідження стали приклади англомовних промов, що були виголошені політиками протягом останніх років.

**Методи дослідження.** Під час роботи відбувався збір та подальший аналіз інформації на основі статей, центральним об'єктом яких стало поняття політичного дискурсу. Окрім цього, нами було використано метод узагальнення, що полягає у визначенні найбільш характерних особливостей предмета дослідження.

**Виклад основного матеріалу.** Перш ніж переходити безпосередньо до теми роботи, ми спробували з'ясувати, що саме охоплює поняття “політичний дискурс”. У зв'язку з тим, що даний термін не має єдиного чіткого визначення, нами представлено декілька його найбільш загальних дефініцій.

Наприклад, О. О. Гайдулін трактує політичний дискурс як „практичне структурування вербально-смислової реальності через комунікативну взаємодію суб'єктів владних інтенцій у політичній реальності” [1: 23–25]. Відповідно до поглядів Т. Ю. Ковалевської, спілкування політиків — це своєрідний “вплив, де дискурсивні особливості насамперед зумовлені структурою координативних соціальних відносин, притаманних політичному мовленню, і комуніканти взаємодіють у площині рівноправного буття, хоч унаслідок специфічної мети політичний дискурс орієнтований радше на односторонній вплив, а не на повноцінний контакт між учасниками комунікації” [4: 226]. Н. В. Кондратенко зазначає, що політичний дискурс — це “конкретний вияв політичної комунікації, що передбачає актуалізацію політичного тексту в комунікативному акті взаємодії політичного суб'єкта (політика, політичної сили, влади) та політичного об'єкта (аудиторії, електорату, виборця)” [6: 12].

Отже, політичний дискурс охоплює взаємодію політиків між собою та їх подальше спілкування із потенційними виборцями чи прибічниками їх ідей. Даний тип дискурсу реалізується у двох формах – усній (публічні виступи, дебати і новини) та письмовій (угоди, плакати, протоколи, договори) [3: 158–163].

Наступним кроком нашої роботи стало більш ретельне вивчення політичної сфери Великобританії та США. Аналізуючи промови політичних діячів, ми з'ясували, що найбільш характерним для англомовного політичного дискурсу є використання слів, які стосуються типових суспільно-політичних угруповань, державних органів влади та всесвітньо-відомих форм політичного устрою. Поруч зі специфічною лексикою не менш типовим є вживання лексичних одиниць, характерних для галузей, найбільш суміжних із політикою: державної безпеки, економіки, фінансів, аграрного сектору чи юриспруденції. Згідно з більш чіткою класифікацією, у лексичному складі політичного дискурсу можна виділити наступні пласти:

- власне політична лексика;
- політично-економічна лексика;
- політично-юридична лексика;
- військово-політична лексика;
- термінологічна лексика широкої семантики [5: 85–90].

Отже, на даному етапі дослідження ми можемо стверджувати, що особливістю англомовного політичного дискурсу є наявність у ньому двох протилежних шарів – власне політичних слів та понять, що переходять із інших, споріднених галузей.

Наступним кроком нашої роботи став аналіз політичної лексики в контексті її походження. У ході дослідження ми виявили, що дипломати вживають як власні, так і запозичені лексичні одиниці. На жаль, виділити загальні закономірності співвідношення кількості рідних та іншомовних слів досить складно, оскільки це залежить від країни, політичний дискурс якої вивчається. Однак, згідно з найбільш загальними тенденціями, політики апелюють найменуваннями процесів і явищ, зрозумілих на теренах різних країн, а отже надають перевагу використанню запозичених понять.

Останнім етапом нашого дослідження було визначення головних функцій політичного дискурсу. Це було важливою частиною нашої роботи, оскільки, розуміючи, які завдання стоять перед політиком-мовцем, ми можемо передбачити й проаналізувати, які лексичні одиниці будуть використані для досягнення поставлених цілей. Ознайомившись із типологією завдань політичного дискурсу, ми виділили найбільш загальні функції політичних промов:

8. персуазивна функція;
9. сугестивна функція;
10. інформативна функція;
11. експресивна функція;
12. комунікативна функція;
13. функція переконання та контролю;
14. функція формування політичної свідомості [2: 93–97].

Відштовхуючись від завдань, що стоять перед політичним діячем, ми подивились на англомовні промови дипломатів під новим кутом та виявили наступні лексичні особливості:

- багатозначність вживаної термінології;
- зміна співвідношень між словом та його значенням;
- використання мовних шаблонів, стереотипів, умовних висловів;
- навіювання поглядів, підміна понять, майже непомітна зміна намірів та думок (даний ефект також досягається за допомогою лексики);
- використання лексичних одиниць, що мають на меті безпосередній чи прихований вплив на реципієнта.

**Висновок.** Підбиваючи підсумки, можемо констатувати, що політичний дискурс – це лексично неоднорідний пласт слів, що складається із власне політичних та іншогалузових термінів, а також – рідних і запозичених понять. Під час роботи ми з'ясували, що політики досить часто вживають

багатозначні слова, змінюючи співвідношення між конкретним поняттям і його трактуванням, а також використовують мовні шаблони, стереотипи та інші лексичні прийоми, що сприяють підміні понять та здійсненню бажаного впливу на звичайну людину.

Проведене дослідження не претендує на виділення універсальних характеристик лексичного складу англomовного політичного дискурсу, тому досить перспективним нам видається подальший аналіз заданої теми.

### Список використаних джерел та літератури

1. Гайдулін О. О. Політичний дискурс як праксіологічна складова політологічного навчання // *Соціально-гуманітарна освіта України та шляхи її розбудови*. Матеріали Всеукр. наради завідуючих каф. соціально-гуманітарних дисциплін. К.: Генеза, 1997. С. 23–25.
2. Кобзева О. О. Особливості організації сучасного електорального дискурсу / *Закарпатські філологічні студії*. Вип. 9. Т. 1. С. 93-97. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/33260/1/%D0%9E%D0%A1%D0%9E%D0%91%D0%9B%D0%98%D0%92%D0%9E%D0%A1%D0%A2%D0%86%D0%20%D0%9E%D0%A0%D0%93%D0%90%D0%9D%D0%86%D0%97%D0%90%D0%A6%D0%86%D0%87%D0%A1%D0%A3%D0%A7%D0%90%D0%A1%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%9E%D0%20%D0%95%D0%9B%D0%95%D0%9A%D0%A2%D0%9E%D0%A0%D0%90%D0%9B%D0%AC%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%9E%D0%20%D0%94%D0%98%D0%A1%D0%9A%D0%A3%D0%A0%D0%A1%D0%A3.pdf> (дата звернення: 1.11.2022).
3. Коваль І. О. Президентський дискурс: сутність, структура, функції, цілі. *Стратегічні пріоритети*. 2012. № 3 (24). С. 158–163.
4. Ковалевська Т. Ю. Комунікативні аспекти нейролінгвістичного програмування: монографія. Одеса: Астропринт, 2008. 324 с.
5. Кондратенко Н. В. Лексичні особливості текстів мовленнєвого жанру «Політична програма». *Вісник ОНУ. Серія: Філологія*, 2017. Т. 22, вип. 2 (16). С. 85-90. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/374210.pdf> (дата звернення: 1.11.2022).
6. Кондратенко Н. В. Український політичний дискурс: текстуалізація реальності: монографія. Одеса: Чорномор'я, 2007. 156 с.